

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชน เมืองหลวงน้ำทา แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว เมืองหลวงน้ำทา แขวงหลวงน้ำทา 2) วิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชน เมืองหลวงน้ำทา แขวงหลวงน้ำทา และ 3) รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชน เมืองหลวงน้ำทา แขวงหลวงน้ำทา ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนที่มาจาก 4 หมู่บ้าน และเป็นบุคคลที่ทำงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยตรง จำนวน 59 คน โดยการสัมภาษณ์ (interview) แบบมีโครงสร้างโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และการสังเกต เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของผู้วิจัยใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ด้านองค์กรชุมชน ด้านการจัดการ และด้านการเรียนรู้ จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาสาระสำคัญของเนื้อหา และสังเคราะห์ผลจำแนกตามประเด็นข้อความที่ได้ถาม จากนั้นนำผลที่ได้มาเรียบเรียงเป็นข้อสรุป และนำเสนอให้ชุมชนมีส่วนร่วม โดยการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว เมืองหลวงน้ำทา แขวงหลวงน้ำทา

ผลของการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว สรุปได้ว่า เมืองหลวงน้ำทามีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย โดยเฉพาะพื้นที่ 4 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านน้ำดี บ้านน้ำห้า บ้านเจริญสุข และ บ้านเพียงงาม ที่เป็นพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์โดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม จากการคัดเลือกเอาหมู่บ้านที่จะพัฒนา และมีที่ตั้งตามเส้นทางเศรษฐกิจ R3A มีดังนี้

บ้านน้ำดี ผลการวิจัยพบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ คือ น้ำตกตาดน้ำดี มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ วิถีการดำรงชีวิต การนุ่งผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวเผ่าแลนแตน และมีจารีตประเพณีการนับถือศาสนา สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน คือ การทำกระดาษจากหน่อไม้

บ้านน้ำห้า ผลการวิจัยพบว่า ชาวเผ่ากิมมู มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ คือ ป่าสงวนแห่งชาติน้ำห้า ซึ่งเป็นป่าสงวนที่มีความสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์พืชหลากหลายสายพันธุ์ และสัตว์ป่าที่หายาก

บ้านเจริญสุข ผลการวิจัยพบว่า ชาวเผ่ากิมมู มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ คือ ป่าสงวนแห่งชาติน้ำห้า จากการมีแหล่งท่องเที่ยวเป็นป่าสงวนแห่งชาติน้ำห้า

บ้านเพียงงามสุข ผลการวิจัยพบว่า ชาวเผ่าไทแดง มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ การทอผ้า ซึ่งภายในบ้านได้มีการจัดตั้งกลุ่มหัตถกรรมทอผ้าเป็นอาชีพ และมีศูนย์หัตถกรรมอยู่ภายในบ้าน เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเอาผ้าที่ทอได้มาฝากขาย

การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชน เมืองหลวงน้ำทา แขวงหลวงน้ำทา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชน เมืองหลวงน้ำทา พบว่า

1. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม เมืองหลวงน้ำทา เป็นเมืองทางผ่านของการเดินทางตามเส้นทาง R3A มีป่าสงวนแห่งชาติน้ำห้าที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์ และพืชหลายชนิด เช่น นก หมี และเสือ เป็นต้น ซึ่งคนในชุมชนสามารถที่จะนำใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในป่าสงวนแห่งชาติน้ำห้า และชุมชนของตนเองเป็นรายการท่องเที่ยวได้ เช่น น้ำตกตาดน้ำดี ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งที่คนนิยมกันไปเที่ยว เนื่องจากอยู่ไม่ไกลจากตัวเมือง และมีความหลากหลายของแต่ละชาวเผ่าที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง และยังมีการสืบทอดประเพณีกันมาแต่ยาวนาน และยังมีการอนุรักษ์ไว้ไม่ให้สูญหายไปกับการเวลา โดยงานหัตถกรรมที่สร้างขึ้นจะเป็นที่พึงพอใจนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพบเห็น และเลือกซื้อไปเป็นของที่ระลึก

2. ด้านองค์กรชุมชน องค์กรหลายองค์กรที่เข้ามาให้การช่วยเหลือประชาชน เช่น ธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) และกระทรวงการต่างประเทศและการค้านิวซีแลนด์ (New Zealand Ministry of Foreign Affairs and Trade) ได้ให้การช่วยเหลือด้านทุนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น การสร้างสะพานข้ามน้ำดี การสร้างสараพักผ่อน และการสร้างรายการท่องเที่ยว เป็นต้น โดยโครงการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์น้ำห้าได้มีการลงไปสำรวจพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว หลังการสำรวจได้สร้างเป็นจุดแหล่งท่องเที่ยว และสร้างเป็นเรือนพักของบ้าน จากนั้นชาวบ้านทั้งหมดก็มาทำเป็นเรือนพักอยู่หลังเดียว เมื่อนำนักท่องเที่ยวไปพัก หน่วยงานท่องเที่ยวจะจ่ายค่านอน ค่าให้บริการของชาวบ้านที่มาทำอาหาร จ่ายค่าไกด์บ้าน และจ่ายค่าชาวบ้านไปทำเป็นเส้นทาง และซ่อมทางเดินป่า การซ่อมจะซ่อมเดือนละครั้ง

3. ด้านการจัดการ ชุมชนมีกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยในรายการท่องเที่ยวจะใช้คนในชุมชนร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งได้มีการสร้างกฎระเบียบ และข้อห้ามเอาไว้เพื่อให้ทุกคนมีสิทธิ์เท่าเทียมกัน เช่น ไม่ให้มีการขายของตามอำเภอใจ ไม่ให้เช่าที่นั่งท่องเที่ยวของ เป็นต้น ถ้าใครฝ่าฝืนจะถูกลงโทษตามกฎระเบียบที่ได้ตกลงกันไว้ ในเรื่องการเก็บค่าธรรมเนียมเข้ากลุ่มของชุมชนจะมีการเก็บเหมือนกันหมดทุกคน โดยคนที่มิสินค้าผลิตภัณฑ์มาฝากขายหรือไม่มีสินค้าผลิตภัณฑ์มาฝากขายก็จะได้จ่ายเหมือนกัน คนที่ได้ขายหรือไม่ได้ขายสินค้าผลิตภัณฑ์ก็ได้จ่ายเหมือนกัน ซึ่งเป็นความเท่าเทียมกันของคนในบ้าน ในภาคส่วนของหน่วยงานกสิกรรมได้มาสำรวจ และได้กำหนดพื้นที่เขตอนุรักษ์ และพื้นที่เขตสามารถหาของในป่าได้ เพื่อให้ชาวบ้านไปหาของมาขายได้เพื่อเพิ่มรายรับเข้าในหมู่บ้าน และได้มีการกำหนดช่วงเดือนที่สามารถเข้าไปหาของในป่าเอาไว้ เพื่อให้ธรรมชาติมีเวลาในการฟื้นตัว โดยนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเที่ยวด้วยตนเองในบ้านที่ได้รับอนุญาต นักท่องเที่ยวจะได้เพียงแต่นอนพักในบ้าน และเดินป่าล้อมรอบเขตบ้าน ไม่เกิน 5 กิโลเมตร

4. ด้านการเรียนรู้ นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์จากรายการท่องเที่ยวที่ได้จัดทำขึ้น โดยในการสร้างรายการท่องเที่ยวใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองประสงค์ของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะมีความชอบไม่เหมือนกัน เช่น บางคนจะชอบไปเดินป่า ชอบไปล่องเรือ เที่ยวในเมือง และเรียนทำอาหารเอกลักษณ์ลาว เป็นต้น ซึ่งในรายการท่องเที่ยวไม่ใช่เพียงแค่จะไปนอนพักที่บ้านของชุมชนเท่านั้น จะต้องได้พานักท่องเที่ยวได้ร่วมทำในกิจกรรมนั้นด้วย เช่น การทำ การสัมผัส และร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ สร้างประสบการณ์ และแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งกันและกัน

รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชน เมืองหลวงน้ำทา แขวงหลวงน้ำทา

ผลการวิจัย พบว่า องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชนเมืองหลวงน้ำทา แขวงหลวงน้ำทา ซึ่งมีระเบียบต่างๆ เช่น

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม

เมืองหลวงน้ำทา เป็นเมืองทางผ่านของการเดินทางตามเส้นทาง R3A มีป่าสงวนแห่งชาติน้ำห้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์ และพืชนา ๆ ชนิด เช่น นก หมี และเสือดาว เป็นต้น ซึ่งคนในชุมชนสามารถที่จะนำใช้ทรัพยากรที่มีในป่าสงวนแห่งชาติน้ำห้ำ และชุมชนของตนเองเป็นรายการท่องเที่ยวได้ เช่น น้ำตกตาดน้ำดี ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกหนึ่งแห่งที่คนนิยมกันไป

เที่ยว เนื่องจากอยู่ไม่ไกลจากตัวเมือง และมีความหลากหลายของแต่ละชาวเผ่าที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง และยังมีกรสืบทอดประเพณีกันมาแต่ยาวนาน มีการอนุรักษ์ไว้ไม่ให้สูญหายไปกับการเวลา โดยงานหัตถกรรมที่สร้างขึ้นจะเป็นที่พึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาพบเห็น และเลือกซื้อไปเป็นของที่ระลึก มีระเบียบที่ออกโดยเจ้าแขวงหลวงน้ำทาเกี่ยวกับการดำเนินกิจการท่องเที่ยวในแขวงหลวงน้ำทา ได้มีการกำหนดออกมาแต่ละมาตรา เช่น จำนวนคนแต่ละคณะของนักท่องเที่ยว การใช้มัคคุเทศก์ที่ได้ผ่านการฝึกอบรม และยังมีข้อห้ามอื่นๆ อีก เช่น ห้ามกินเนื้อสัตว์ป่า ห้ามซื้อของที่เป็นมรดกของชาวเผ่า ห้ามทำลายธรรมชาติตามเส้นทางท่องเที่ยว ซึ่งมีระเบียบเฉพาะสำหรับการคุ้มครองการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ แขวงหลวงน้ำทา ดังนี้

1. คำสั่งแนะนำ ว่าด้วยการเดินป่า เลขที่ 03/หลนท, ลงวันที่ 28/10/2003
2. ระเบียบ ว่าด้วยมัคคุเทศก์ เลขที่ 44/หลนท, ลงวันที่ 28/10/2003
3. ข้อตกลง ว่าด้วยการจัดตั้งกองทุนพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยว เลขที่ 96/หลนท, ลงวันที่ 24/02/2003
4. ข้อเสนอแนะ ว่าด้วยการจัดตั้งห้องกรท่องเที่ยวเมือง เลขที่ 25/หลนท, ลงวันที่ 16/10/2004
5. ข้อเสนอแนะของห้องกรท่องเที่ยว ว่าด้วยการใช้กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน เลขที่ 09/หทข, ลงวันที่ 09/03/2003
6. ระเบียบ ว่าด้วยการดำเนินงานของหน่วยงานบริการท่องเที่ยวเดินป่า ฉบับเลขที่ 038/หทข, ลงวันที่ 20/03/2003

เมืองหลวงน้ำทา ได้นำแนวปฏิบัติที่ดี และบังคับใช้ เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม เช่น ชุมชนได้นำระเบียบที่มีในการปฏิบัติต่อคนที่ทำผิด ซึ่งที่ผ่านมามีการจับกุมผู้ที่ทำผิด และได้ยึดของกลางที่ใช้กระทำผิดเอาไว้ ไม่ให้มีการขายของตามอำเภอใจ ไม่ให้เข้าขึ้นนักท่องเที่ยวซื้อของ เป็นต้น ถ้าใครฝ่าฝืนจะถูกลงโทษตามกฎระเบียบที่ได้ตกลงกันไว้ ในเรื่องการเก็บค่าธรรมเนียมเข้ากลุ่มของชุมชนจะมีการเก็บเหมือนกันหมดทุกคน โดยคนที่มิสนค้าผลิตภัณฑ์มาฝากขายหรือ ไม่มีสินค้าผลิตภัณฑ์มาฝากขายก็จะได้จ่ายเหมือนกัน คนที่ได้ขายหรือไม่ได้ขายสินค้าผลิตภัณฑ์ก็ได้จ่ายเหมือนกัน ซึ่งเป็นความเท่าเทียมกันของคนในบ้าน ภาคนหน่วยงานกสิกรรมได้มีการสำรวจ และกำหนดพื้นที่เขตอนุรักษ์ และพื้นที่เขตสามารถหาของในป่าได้ เพื่อให้ชาวบ้านไปหาของมาขายได้เพื่อเพิ่มรายรับเข้าในหมู่บ้าน และได้มีการกำหนดช่วงเวลาที่สามารถเข้าไปหาของในป่าเอาไว้ เพื่อให้ธรรมชาติมีเวลาในการฟื้นตัว โดยนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเที่ยวด้วยตนเองในบ้านที่ได้รับอนุญาตจะสามารถนอนพักในบ้าน และเดินป่าล้อมรอบเขตบ้าน

ไม่เกิน 5 กิโลเมตร ด้านวัฒนธรรมภาครัฐอนุญาตให้มีการจัดงานตามประเพณี และการสวมใส่ตามแต่ละชาวเผ่า มีการกระจายรายได้ให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ด้านองค์กรชุมชน

องค์กรหลายองค์กรที่เข้ามาให้การช่วยเหลือประชาชน เช่น ธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) และกระทรวงการต่างประเทศและการค้านิวซีแลนด์ (New Zealand Ministry of Foreign Affairs and Trade) ได้ให้การช่วยเหลือด้านทุนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น การสร้างสะพานข้ามน้ำดี การสร้างสารถักผ่อน และการสร้างรายการท่องเที่ยว เป็นต้น โดยโครงการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์น้ำฟ้าได้มีการลงไปสำรวจพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว หลังการสำรวจจึงสร้างเป็นจุดแหล่งท่องเที่ยว และสร้างเป็นเรือนพักของบ้าน จากนั้นชาวบ้านทั้งหมดก็มาทำเป็นเรือนพักอยู่หลังเดียว เมื่อนักท่องเที่ยวไปพัก หน่วยงานท่องเที่ยวจะจ่ายค่านอน ค่าให้บริการของชาวบ้านที่มาทำอาหาร จ่ายค่าไกด์บ้าน และจ่ายค่าชาวบ้านไปทำเป็นเส้นทาง และซ่อมทางเดินป่าการซ่อมจะซ่อมเดือนละครั้ง เวลาเอานักท่องเที่ยวไป จ่ายค่าให้บริการ 30,000 กีบ (ประมาณ 3.75 ดอลลาร์สหรัฐ) ค่าไกด์บ้าน 60,000 กีบ (ประมาณ 7.5 ดอลลาร์สหรัฐ) นอกนั้นก็ซื้ออาหาร และของต่าง ๆ ในบ้าน เพื่อให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมด้วย ไกด์ที่ทางหน่วยงานท่องเที่ยวส่งไปจะสามารถพูดภาษาอังกฤษได้ ส่วนไกด์บ้านเป็นไกด์ที่ไปแบกของช่วยนักท่องเที่ยว และบอกเส้นทาง เช่น แบกข้าว แบกน้ำ และแบกสัมภาระของนักท่องเที่ยวช่วย การสร้างเรือนพักสำหรับนักท่องเที่ยวหรือเรียกว่าโฮมสเตย์ที่นี่ไม่เหมือนกับอยู่ที่ไทยโฮมสเตย์ที่ไทยเขาสร้างขึ้นเขาสามารถดูแลเองได้ แต่อยู่ที่นี้สร้างขึ้นบนพื้นฐานว่าหน่วยงานสมทบกับโครงการ โดยหน่วยงานจะขายเอาส่วนที่เหลือจากส่วนต่างของการขาย เช่น นักท่องเที่ยว 1 คน มาซื้อรายการท่องเที่ยวตามราคาที่ได้กำหนด และได้จ่ายเป็นเงิน 120,000 กีบ (ประมาณ 15 ดอลลาร์สหรัฐ) หน่วยงานต้องขาย 200,000 กีบ (ประมาณ 25 ดอลลาร์สหรัฐ) เพราะต้องได้เพิ่มค่าไกด์ และค่าอาหาร

องค์กรของชาวบ้านได้มีการรวมตัวกับ 8 หมู่บ้าน เพื่อทำการจัดตั้งกลุ่มท่องเที่ยวขึ้น ได้แก่

1. บ้านก่อชาวเผ่าอาฮา 2 บ้าน
 2. บ้านชาวเผ่าละห้วย 2 บ้าน
 3. บ้านชาวเผ่ากิมมู 4 บ้าน คือ บ้านเจริญสุข บ้านน้ำฟ้า บ้านนาถัก และบ้านห้วยสูง
- ชุมชนยังได้มีการจัดตั้งกลุ่มทำกิจกรรมออกเป็น 5 กลุ่ม เพื่อแบ่งกันทำกิจกรรม

ต่างๆ เช่น

1. กลุ่มบายศรีสู่ขวัญและศิลปะ

2. กลุ่มดำข้าว
3. กลุ่มจักสาน
4. กลุ่มช่างตีเหล็ก
5. กลุ่มโฮมสเตย์

นอกนั้นยังมีบ้านน้ำดีมีกลุ่มดูแลน้ำตกตาดน้ำดี และบ้านเพียงงามมีกลุ่มหัตถกรรม

ด้านการจัดการ

ชุมชนมีกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยในรายการท่องเที่ยวจะ ใช้คนในชุมชนร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การฟ้อนรำ การทอผ้า และการฟ้อนดาบ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีร้านขายของ และศูนย์หัตถกรรมของชุมชน ซึ่งแต่ละกิจกรรมจะมีการจัดเป็นกลุ่ม โดยมีหัวหน้ากลุ่มเป็นคนดูแล เช่น

1. หัวหน้ากลุ่มบายศรีสู่ขวัญและศิลปะมีหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยภายในงาน เช่น การเตรียมของที่ใช้ในพิธีกรรม การจัดการเวลาของงาน และการรวบรวมสมาชิกกลุ่มบายศรีสู่ขวัญและศิลปะในการเข้าร่วมพิธีและการแสดงฟ้อนรำ เป็นต้น เพื่อให้พิธีดำเนินไปได้อย่างสมบูรณ์
2. หัวหน้ากลุ่มดำข้าวมีหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยในกิจกรรมดำข้าว เช่น การเตรียมของที่ใช้ในการดำข้าว และการซ่อมบำรุงอุปกรณ์ เป็นต้น
3. หัวหน้ากลุ่มจักสานมีหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยของผลิตภัณฑ์ที่สมาชิกในกลุ่มได้ทำขึ้น เช่น กระจิบข้าว ข้อง และเป็ลใส่ของ เป็นต้น ดูแลความต้องการของตลาด และฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ให้ผู้ที่สนใจ
4. หัวหน้ากลุ่มช่างตีเหล็กมีหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยของผลิตภัณฑ์ที่สมาชิกในกลุ่มได้ทำขึ้น เช่น ดาบ มีด และเคียว เป็นต้น และฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ให้ผู้ที่สนใจ
5. หัวหน้ากลุ่มโฮมสเตย์มีหน้าที่ดูแลความเรียบร้อย เช่น เป็นผู้นำสมาชิกในการทำความสะอาดห้องนอน และเครื่องใช้ การเตรียมของใช้ที่จำเป็น และการซ่อมอุปกรณ์ เป็นต้น เพื่อเตรียมความพร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยว

การสร้างรายการท่องเที่ยวทางหน่วยงานท่องเที่ยวหรือบริษัทท่องเที่ยวได้สร้างขึ้นมา เช่น เส้นทางเดินป่า เส้นทางร่องเรือคายัค เป็นต้น จากนั้นหน่วยงานท่องเที่ยวก็สร้างเป็นห้องข้อมูล และตอบสนองข้อมูลอย่างเพียงพอให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น แผนที่ไปในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ระเบียบสิ่งที่ควรทำไม่ควรทำในเวลาไปเที่ยวในชุมชน และเมื่อเวลาไปเที่ยวควรจะทำอะไรไปด้วย ในการไปสำรวจแหล่งท่องเที่ยวเพื่อทำเป็นรายการท่องเที่ยว เบื้องต้นเราจะไปพบกับชาวบ้าน

ไปพูดคุยกับชาวบ้านว่าชาวบ้านมีความเห็นอย่างไรถ้าจะเอาการท่องเที่ยวเข้ามาในหมู่บ้าน ถ้าเห็นดีด้วยก็จะสมทบกับชาวบ้านไปสำรวจแหล่งท่องเที่ยวเดินป่าเป็นจุดเริ่มต้นจากบ้านนี้ไปหาบ้านนั้น แล้วไปหาบ้านต่อๆ ไป โดยได้มีการประสานงานกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในเวลาก็จะไปสำรวจเส้นทาง เช่น แผนกท่องเที่ยวแขวง ท่องเที่ยวเมือง ทหาร ตำรวจ และกสิกรรม เป็นต้น หลังจากสำรวจแล้วก็เปิดนำใช้ ถ้าว่าเอานักท่องเที่ยวไปเส้นทางที่ยังไม่ผ่านการสำรวจ ทางภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรู้ก็อาจมาปรับ และก็ส่งเรื่องให้ยกเลิกกิจการต่อบริษัทหรือหน่วยงานที่ทำผิด หลังจากสำรวจเสร็จจึงค่อยมาวาดแผนที่แล้วขายเป็นรายการทัวร์ ซึ่งก่อนจะออกทัวร์จะมีการจ่ายเงินกองทุนพัฒนาการท่องเที่ยว 16,000 กีบ/คน (ประมาณ 2 ดอลลาร์สหรัฐ) จ่ายให้กสิกรรม 10,000 กีบ/คน (ประมาณ 1.25 ดอลลาร์สหรัฐ) จ่ายตำรวจ 5,000 กีบ/คน (ประมาณ 6 เซนต์สหรัฐ) จ่ายค่าบริการให้พนักงาน 10,000 กีบ/เอกสารหนึ่งชุด (ประมาณ 1.25 ดอลลาร์สหรัฐ) นอกจากนั้นยังได้จ่ายค่าอาหารให้นักท่องเที่ยว สมมุติว่าไป 2 วัน ก็จะคิดอาหารเที่ยง อาหารเย็น อาหารเช้า อาหารเที่ยงของวันถัดมา หลังจากนั้นก็คิดค่าน้ำ ค่าให้บริการ ค่าไกด์บ้าน ค่ารถ ค่าไกด์จากหน่วยงานท่องเที่ยววันละ 120,000 กีบ (ประมาณ 15 ดอลลาร์สหรัฐ) ซึ่งการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชน เมืองหลวงน้ำทา แขวงหลวงน้ำทา ในปี ค.ศ. 1999 มีหมู่บ้านเข้าร่วมการท่องเที่ยว 8 หมู่บ้าน มีรายการท่องเที่ยว 6 รายการ มีมัคคุเทศก์ 8 คน มีการกระจายรายรับไปสู่ภาคส่วนต่างๆ เช่น มีการเก็บค่าใบอนุญาตนำเที่ยว กองทุนการท่องเที่ยวแห่งชาติลาวร้อยละ 3 ค่าอาหารและน้ำร้อยละ 13 ค่าการท่องเที่ยวแบบประชาชนมีส่วนร่วม กิจกรรมของชุมชนร้อยละ 23 ค่าที่พักโฮมสเตย์ร้อยละ 10 ค่าการขนส่งร้อยละ 9 ค่าบริการไกด์นำเที่ยวร้อยละ 13 ค่าสินค้าหัตถกรรมร้อยละ 5 ค่าบริการของบ้านร้อยละ 3 ค่ากองทุนหมู่บ้านร้อยละ 2 ค่าบริษัททัวร์ร้อยละ 17 และค่าอาหารแขวงร้อยละ 2 เป็นต้น

ด้านการเรียนรู้

นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์จากรายการท่องเที่ยวที่ได้จัดทำขึ้น โดยในการสร้างรายการท่องเที่ยวใหม่ๆ เพื่อตอบสนองประสงค์ของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะมีความชอบไม่เหมือนกัน เช่น บางคนจะชอบไปเดินป่า ชอบไปล่องเรือ เที่ยวในเมือง และเรียนทำอาหารเอกลักษณ์ลาว เป็นต้น ซึ่งในรายการท่องเที่ยวไม่ใช่เพียงแต่จะไปนอนพักที่บ้านของชุมชนเท่านั้น แต่จะต้องได้พานักท่องเที่ยวได้ร่วมทำกิจกรรมนั้นด้วย เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้มีการทำ การสัมผัส และร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ สร้างประสบการณ์ และแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างชุมชนที่จัดการท่องเที่ยว แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และชุมชนที่จัดการท่องเที่ยว จังหวัดเชียงราย ราชอาณาจักรไทย โดยชุมชนของสองประเทศจะแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาการ

ท่องเที่ยว เพื่อความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นของทั้งสองประเทศ ทั้งนี้ชุมชนของทั้งสองประเทศจะดำเนินความร่วมมือกันภายใต้หลักแห่งมิตรภาพและความเสมอภาค เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน

บทเรียนด้านต่างๆ ที่สามารถสรุปออกมาได้จากการดำเนินโครงการเพื่อทำเป็นตำราการสอนให้แก่ผู้ที่มีความสนใจ เช่น การท่องเที่ยวแบบประชาชนมีส่วนร่วม ผลิตภัณฑ์พื้นเมืองและของที่ระลึกที่มีอยู่ภายในแขวงหลวงน้ำทา ประวัติแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวที่มีอยู่แขวงหลวงน้ำทา และวิธีการฝึกอบรมให้นักวิชาการผู้ร่วมงาน เป็นต้น ซึ่งนักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์จากรายการท่องเที่ยวที่ได้จัดทำขึ้นมา ทำให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวมีความเพลิดเพลิน และได้สัมผัสกับเหตุการณ์ในกิจกรรมตัวจริง นักท่องเที่ยวจะเกิดการเรียนรู้ระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว ในส่วนของกิจกรรมโฮมสเตย์ไม่ใช่เพียงแต่จะไปนอนพักที่บ้านของชุมชนเท่านั้น ต้องได้มีการพานักท่องเที่ยวไปดู ปฏิบัติ สัมผัส และร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยกันกับชาวบ้าน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชนเมืองหลวงน้ำทาแขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวครั้งนี้ พบว่า

1. ศักยภาพ การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งต้องอาศัยทรัพยากรที่มีในชุมชนมาบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเมืองหลวงน้ำทามีแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด 14 แห่ง ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ พบมากที่สุด 8 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเภทน้ำตกตาดมี 4 แห่ง ป่าสงวนแห่งชาติ 1 แห่ง อ่างเก็บน้ำ 1 แห่ง กำแพงหิน 1 แห่ง หาด 1 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี มีทั้งหมด 5 แห่ง วัด 2 แห่ง พระธาตุ 1 แห่ง พิพิธภัณฑสถาน 1 แห่ง เรือนต้อนรับนักท่องเที่ยวของชนเผ่า 1 แห่ง นอกจากนี้ยังมีโรงแรม เรือนพัก การบริการอาหาร และเครื่องดื่ม เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว บริการนำเที่ยว มีการให้บริการนำเที่ยว เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้สอบถามข้อมูล ใช้บริการนำเที่ยว มีรถเช่ารถ สอดคล้องกับแนวคิดของนำชัย ทนุผล (2542: 53-54) ที่ระบุว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพเพื่อรองรับการท่องเที่ยวจะต้องเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีระบบนิเวศที่สมบูรณ์ มีความสำคัญสูงต่อการศึกษา เรียนรู้ และการอนุรักษ์ที่รวมถึงแหล่งท่องเที่ยว และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ อีกทั้งในพื้นที่ที่มีความดึงดูดใจ และมีโอกาสจัดกิจกรรมเชิงนิเวศได้มาก และมีองค์ประกอบที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดการที่ดีจะมีศักยภาพสูงในการนำใช้และ

ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ และแนวคิดของฉัตรแก้ว สิมารักษ์ และคณะ (2549: 52) กล่าวถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวไว้ว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทรัพยากรการท่องเที่ยว มีองค์ประกอบสำคัญคือ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้น สิ่งอำนวยความสะดวกที่จะทำให้นักท่องเที่ยวพอใจ ได้แก่สิ่งต่างๆ ที่รองรับการเดินทางมาเยือนของนักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความสะดวกสบาย ความเพลิดเพลิน และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็ว และปลอดภัย ในการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวของเมืองหลวงน้ำทา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากสื่อสิ่งพิมพ์ เอกสารทางวิชาการ รวมถึงเอกสารทางราชการ เว็บไซต์ และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังได้ใช้ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการออกสำรวจเพิ่มเติมเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวจึงต้องมีสำนักงานเพื่อต้อนรับ และให้ข่าวสารการท่องเที่ยว สินค้าที่ระลึก ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายที่ขึ้นชื่อ และมีจำหน่ายมากที่บ้านเพียงงาม มีหลายแบบให้เลือก จะใช้ผ้าฝ้ายย้อมสีจากธรรมชาติแล้วทำเป็นผลิตภัณฑ์หลายอย่าง เช่น ดัดเย็บเป็นปลอกหมอน ผ้าคลุมเตียง ถังใส่กระดาษทิชชู ตุ๊กตา ผ้าเช็ดมือ ผ้าขึ้น อาหารที่แขวงหลวงน้ำทาเป็นอาหารที่มีรสชาติ และเอกลักษณ์เฉพาะ มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วทุกแขวง ซึ่งจุดพิเศษของอาหารที่แขวงหลวงน้ำทาจะเน้น “ถั่วเน่า” ที่ทำมาจากถั่วเหลืองที่ได้ผ่านการปรุงแต่งและหมักเป็นเวลานาน เพื่อมีให้รสชาติแซบนำ เพื่อไว้ใช้เป็นเครื่องปรุงของอาหารทุกชนิด สภาพการคมนาคมที่จะเดินทางเข้าถึงเมืองหลวงน้ำทามีหลายทาง เช่น เครื่องบิน รถโดยสารประจำทาง และเรือ

2. การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เมืองหลวงน้ำทา จากการศึกษา พบว่า เมืองหลวงน้ำทามีการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังจะเห็นได้จากการที่ประชาชนในพื้นที่เมืองหลวงน้ำทาสามารถจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ด้วยกรมีส่วนร่วมของชุมชน นอกจากนี้ยังกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ โดยถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะดูแลแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์อันจะนำไปสู่ความยั่งยืน ผลการวิจัย พบว่า องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชนเมืองหลวงน้ำทา แขวงหลวงน้ำทา ซึ่งมีระเบียบต่างๆ เช่น มีระเบียบที่ออกโดยเจ้าแขวงหลวงน้ำทาเกี่ยวกับการดำเนินกิจการท่องเที่ยวในแขวงหลวงน้ำทา ซึ่งได้มีการกำหนดออกมาแต่ละมาตราเช่น จำนวนคนแต่ละคณะของนักท่องเที่ยว การใช้มัดกุเทศก์ที่ได้ผ่านการฝึกอบรม และยังมีข้อห้ามอื่นๆ เช่น ห้ามกินเนื้อสัตว์ป่า ห้ามซื้อของที่เป็นมรดก ห้ามทำลายธรรมชาติตามเส้นทางท่องเที่ยว ซึ่งมีระเบียบเฉพาะสำหรับการคุ้มครองการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ แขวงหลวงน้ำทา สอดคล้องกับแนวคิดของสถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (2546: ระบบออนไลน์) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่าเป็น การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน

จัดการเพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ทั้งมีการกำหนดองค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยว โดยชุมชนมีอยู่ 4 ด้านด้วยกัน คือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ด้านองค์กรชุมชน ด้านการจัดการ และด้านการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สินธุ์ สโรบล และคณะ (2546: 231-235) ระบุว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง ทางเลือกในการจัดการการท่องเที่ยวที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวบนฐานคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากร และเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยว โดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตและวิถีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นต้นทุน หรือปัจจัยในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานตั้งแต่การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การสรุปบทเรียน โดยเน้นให้เกิดความยั่งยืน ผู้คนรุ่นลูกรุ่นหลานและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น ตลอดจนคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ อีกทั้ง นำชัย ทนุผล (2542: 87; 91; 93-96; 100-101) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการการท่องเที่ยวบนพื้นที่อนุรักษ์ได้มีการพิจารณาถึงคุณค่าด้านต่างๆ ไปพร้อมกันได้แก่ คุณค่าทางนิเวศ วิทยาศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และแม้กระทั่งคุณค่าทางด้านจิตใจและ ศาสนา ดังนั้นการจัดการควรทำในภาพรวมโดยพิจารณาถึงท้องถิ่น และภูมิภาคที่พื้นที่อนุรักษ์ตั้งอยู่และนำจุดประสงค์ของพื้นที่ผลบวกเข้ากับจุดประสงค์ของชุมชนและภูมิภาคจะทำให้เกิดผลกระทบเชิงบวกต่อสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม นิเวศน์ หลักการจัดการการท่องเที่ยวบนพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่อนุรักษ์มี 5 ประการ แต่ละหลักการจะนำไปสู่การปฏิบัติในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ถูกต้องเหมาะสมกับขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่และชุมชน และสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2547: ระบบออนไลน์) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงเป็นส่วนหนึ่งของทางเลือกใหม่ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหลากหลายด้าน เช่น เศรษฐกิจของชุมชน การจัดการทรัพยากรท้องถิ่นของชุมชน ทางเลือกในการประกอบอาชีพรวมทั้งการสร้างเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างแท้จริงในชุมชนท้องถิ่น นอกจากนี้การที่ภาคเอกชน ได้มีบทบาทเข้ามาผูกขาดธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งเน้นในด้านการสร้างรายได้และการเจริญเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยวอย่างเดียว และบางครั้งได้ส่งผลกระทบต่อการทำลายวัฒนธรรมท้องถิ่นก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอันเนื่องจากชุมชนท้องถิ่นขาดอำนาจในการจัดการท่องเที่ยวของตน จึงมีความจำเป็นที่จะมีการกำหนดบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เข้ามามีบทบาทร่วมกับภาคประชาชน ในการจัดการและหารูปแบบการท่องเที่ยวในบริบทของชุมชนท้องถิ่น อันจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ

สังคม การเมือง และระบบการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติให้กับชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ Buckley (1992 อ้างใน สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2542: 5) ได้ให้คำนิยามการท่องเที่ยวที่ถูกจัดการดูแลอย่างยั่งยืน คือ การอยู่บนพื้นฐานของธรรมชาติ มีการศึกษาด้านการเรียนรู้วัฒนธรรม และ/หรือสิ่งแวดล้อมเอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ และสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญประพันธ์ วงศา (2008: 31) ได้ศึกษา การจัดการการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ที่เมืองวังเวียง โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผลที่ได้รับจากการศึกษาพบว่า แนวความคิดของหน่วยงานของรัฐบาล นักธุรกิจ และประชาชนในท้องถิ่นมีความเข้าใจในการพัฒนา และการจัดการการท่องเที่ยวไปในทางเดียวกัน คือ การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่ต้องมีการอนุรักษ์ มีการจัดการให้คงอยู่ในสภาพเดิม โดยไม่ส่งผลเสียหายให้แก่ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างให้เกิดความสำพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ziffer (1998 อ้างใน บุญกมล มิตรเมืองไชย, 2549: 17) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องดำเนินการบนพื้นฐานของแนวทาง 5 ประการ คือ ต้องเกิดจากการบูรณาการบนความร่วมมือของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

3. แนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืน การวางแผนโครงการต้องมีความระมัดระวัง และเป็นการดำเนินการพัฒนาไปอย่างช้าๆ ค่อยเป็นค่อยไป การให้การศึกษ และการฝึกอบรม จำเป็นต้องมีการดำเนินการให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย แผนงานและโครงการต้องได้รับความเห็นชอบและความร่วมมือจากชุมชนท้องถิ่น ควรมีการติดตามและประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นทุกระยะของการดำเนิน สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญมี นุสดวง (2009: 54) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติภูเขาควาย (กรณีศึกษาเส้นทางเดินป่าของชุมชนบ้านนา เมืองท่าพระบาด แขวง บริคำไซ) ผลของการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านนา มีความรู้ และเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และสามารถที่จะจัดการท่องเที่ยวด้วยชุมชนเองได้ เช่น การจัดการด้านพื้นที่ การจัดการด้านระบบนิเวศ การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทำให้ชาวบ้านได้รับรู้ถึงคุณค่าความสำคัญ และแนวคิดในการอนุรักษ์เพื่อพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน และแนวคิดของ วีระพล ทองมา (2556: 4) ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อมองในบริบทของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วม และได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวจึงควรมีหลักการร่วมกัน ดังนี้ การท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องมาจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ชุมชนได้มีการวินิจฉัยเคราะห์สภาพปัญหา ผลกระทบการท่องเที่ยวอย่างรอบด้านแล้ว ชุมชนร่วมตัดสินใจลงมติที่จะดำเนินการตามแนวทางที่ชุมชนเห็นสมควร สมาชิกในชุมชนต้องมีส่วนร่วมทั้งการคิดร่วม วางแผน

ร่วม ทำกิจกรรมร่วม ติดตามประเมินผลร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกันและรับประโยชน์ร่วมกัน ชุมชนต้องการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นชมรม เป็นองค์กร หรือจะเป็นองค์กรชุมชนเดิมที่มีอยู่แล้วเช่นกัน องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ก็ได้ เพื่อกลไกที่ทำหน้าที่แทนสมาชิกทั้งหมดในระดับหนึ่ง และดำเนินการด้านการกำหนดทิศทาง นโยบายการบริหาร การจัดการ การประสานงาน เพื่อให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นไปตามเจตนารมณ์ของสมาชิกในชุมชนที่เห็นร่วมกัน รูปแบบ เนื้อหา กิจกรรม ของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ต้องคำนึงการอยู่ร่วมกันอย่างมีศักดิ์ศรี มีความเท่าเทียมกัน มีความเป็นธรรม และให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมในเชิงสร้างสรรค์และลดผลกระทบต่อเชิงลบ มีกฎ กติกาที่เห็นร่วมจากชุมชน สำหรับการจัดการท่องเที่ยวที่ชัดเจน และสามารถกำกับดูแลให้เป็นไปตามกติกาที่วางไว้

ชุมชนที่จัดการท่องเที่ยว สมาชิกในชุมชน ชาวบ้านทั่วไปและนักท่องเที่ยว ควรมีกระบวนการเรียนรู้ระหว่างกันและกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการทำงาน การท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ถูกต้องเหมาะสม และมีความชัดเจน การท่องเที่ยวโดยชุมชน จะต้องมีความมาตรฐานที่มาจากข้อตกลงร่วมภายในชุมชนด้วย เช่น ความสะอาด ความปลอดภัย การกระจายรายได้ที่เป็นธรรมของผู้ที่เกี่ยวข้อง และพิจารณาถึงขีดความสามารถในการรองรับ รายได้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว มีส่วนไปสนับสนุนการพัฒนาชุมชนและรักษาสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวจะไม่ใช่อำชีพหลักของชุมชน และชุมชนต้องดำรงชีวิตหลักของตนเองไว้ได้ทั้งนี้หากอาชีพของชุมชนเปลี่ยนเป็นการจัดการท่องเที่ยว จะเป็นการทำลายชีวิตและจิตวิญญาณดั้งเดิมของชุมชนอย่างชัดเจน องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็งพอที่จะจัดการกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ และพร้อมจะหยุดเมื่อเกินความสามารถในการจัดการ และแนวคิดของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: ระบบออนไลน์) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไว้ว่า เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวให้มีความพึงพอใจอย่างไม่เสื่อมคลาย และธุรกิจท่องเที่ยวมี การปรับปรุง คุณภาพให้ได้ผลกำไรอย่างเป็นธรรม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมเยือนสม่ำเสมออย่างเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชนเมืองหลวงน้ำทา แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อันจะเป็นข้อมูลสำคัญให้แก่ประธานชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน เมืองหลวงน้ำทา แขวงหลวงน้ำทา ผู้บริหาร โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของเมืองหลวงน้ำทา และผู้ที่จะนำเอาผลการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการศึกษาในเชิงลึกต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

เชิงนโยบาย

1. แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยวแขวงหลวงน้ำทา ควรมีการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เช่น น้ำตกตาด ป่าสงวนแห่งชาติ อ่างเก็บน้ำ กำแพงหิน และหาด เป็นต้น ให้มีประสิทธิภาพ โดยมีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ
2. แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยวแขวงหลวงน้ำทา ควรมีการพัฒนาส่งเสริมประชาสัมพันธ์การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวและสินค้า ตลอดจนจำหน่ายสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ต และการเข้าหาดลาดนักรท่องเที่ยวที่อยู่ต่างประเทศให้มีความหลากหลาย และมีหลายช่องทาง เช่น การใช้เทคโนโลยี เป็นช่องทางหนึ่ง ที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าเป้าหมาย เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ
3. แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยวแขวงหลวงน้ำทา ควรมีการส่งเสริมการจัดงานประเพณี เทศกาลต่างๆ ของชาวบ้าน ด้วยการประชาสัมพันธ์ให้ต่างชาติได้รู้ถึงความหมาย และความสำคัญของการจัดงานดังกล่าว
4. แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยวแขวงหลวงน้ำทา ควรมีการวางแผนและจัดการงบประมาณในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการที่ดีไว้รองรับนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ อาทิเช่น ด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว และถนนที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก

5. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวควรมีแผนในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนเข้ากับแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ในหมู่บ้านที่ใกล้เคียง เพื่อสร้างความร่วมมือ และขยายตลาดการท่องเที่ยว

เชิงปฏิบัติการ

1. ผู้บริหารโครงการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรมีการจัดอบรมให้กับประชากรท้องถิ่นที่มีความหลากหลายของชาวเผ่าให้มีการพัฒนาจุดเด่นของหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว และเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม รวมถึงการอนุรักษ์ รักษาให้คงอยู่กับชุมชนตลอดไป

2. ผู้บริหารโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวควรมีการสรุปบทเรียนที่ได้จากการปฏิบัติตัวจริง และผลสำเร็จของการพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อเป็นบทเรียนหรือคู่มือฝึกอบรม เพื่อถ่ายทอดความรู้ที่ได้จากการดำเนินโครงการให้แก่วงอื่นไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่

3. ผู้บริหารโครงการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรมีการส่งเสริม เพื่อพัฒนาศูนย์ฝึกอบรมการท่องเที่ยวแบบประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดความรู้ทางภูมิภาคเหนือของประเทศลาว

4. ประธานชุมชน และผู้ใหญ่บ้านควรมีการระบุน้ำที่รับผิดชอบของสมาชิกให้ชัดเจน และกระจายงานไปสู่กลุ่มต่างๆ อย่างเท่าเทียม

5. ประธานชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้บริหารโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ควรมีการประชุมเพื่อปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนรู้จักรักษาธรรมชาติ ประเพณี และวัฒนธรรมของชนเผ่าโดยการอธิบายให้ชุมชนได้รู้ถึงผลที่ได้รับจากการอนุรักษ์ธรรมชาติ ประเพณี และวัฒนธรรม

6. ประธานชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้บริหารโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ควรมีการส่งเสริมจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชนในชุมชน เพื่อเป็นการเพิ่มทัศนคติ และทักษะทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อให้เกิดความรัก และหวงแหนในธรรมชาติและวัฒนธรรมของตน

7. ประธานชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว นักวิจัย และผู้ที่สนใจสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชนในพื้นที่คล้ายกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชนเมืองหลวงน้ำทา แขวงหลวงน้ำทา การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาถึงการจัดทำแผนกลยุทธ์การท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยว เมืองหลวงน้ำทา แขวงหลวงน้ำทา ให้มีการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

2. นักศึกษา นักวิจัย หรือผู้ที่สนใจ ควรศึกษา สํารวจ และรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวแขวงหลวงน้ำทา เพื่อเป็นฐานข้อมูลให้นักท่องเที่ยว และนักวิจัย

3. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์โดยชุมชนมีส่วนร่วมของหมู่บ้านที่จะพัฒนาและมีที่ตั้งตามเส้นทางเศรษฐกิจ R3A